

Is Jiskoot een grote uitzondering of wil helft van alle ouderen dit?

Edwin Kreulen – 04/02/12, 09:30

Wat is dat voor samenleving waarin een man van 91 vanwege eenzaamheid alleen zelfdoding als uitweg ziet?

"Het aanbod in verzorgingshuizen en voor ouderen die alleen wonen is allang niet meer het karikaturale beeld van de bingo", zegt Arie Ouwerkerk. Hij is directeur van de Coalitie Erbij, een samenwerkingsverband van organisaties die eenzaamheid bestrijden. "Overal zie je gespreksgroepen, cursussen en bezoek door vrijwilligers. Het kan her en der wel wat gevarieerder. En het is niet te hopen dat gemeenten door bezuinigingen hun aanbod laten verschrallen."

Het verhaal dat de 91-jarige man vertelt in een NVE-film verrast Ouwerkerk. "Hij heeft, in tegenstelling tot veel andere ouderen die zich eenzaam voelen, geen last van psychische of fysieke klachten die hem belemmeren erop uit te gaan. Het lijkt mij vrij uitzonderlijk. Hij komt niet depressief over, zegt niet dat hij alles zo zwaar vindt. Maar ja, een depressie kan in veel gedaanten komen. En eenzame gevoelens kunnen ook ontstaan als je naasten weg zijn, er niemand meer is waar jij verantwoordelijk voor bent."

Boven de tachtigste verjaardag loopt het aantal mensen dat zich regelmatig eenzaam voelt snel op: tot ongeveer de helft, becijfert hoogleraar sociologie Theo van Tilburg van de Vrije Universiteit Amsterdam. Hij volgt al 20 jaar een vaste groep ouderen. "Het wordt vaak lastig als niet alleen de partner, maar ook andere leeftijdsgenoten verdwijnen. Met hen heb je toch ander contact dan bijvoorbeeld met je kinderen. Die zitten in een andere levensfase en hebben het vaak ook druk. Veel mensen krijgen wel nieuwe contacten met generatiegenoten, maar de oude verdwijnen sneller. Fysieke problemen zijn vaak nog wel te compenseren, maar zaken als geheugenverlies zijn grotere belemmeringen om sociale contacten aan te gaan." Naar schatting 15 procent van de ouderen heeft last van depressieve gevoelens. Van Tilburg: "Die worden vaak niet behandeld."

Artsenorganisatie KNMG wil dat onderzocht wordt hoeveel ouderen een stervenswens hebben. "Ik zat laatst nog aan een tafel in het verzorgingshuis met vijf mensen. Die vonden het allen prima als ze de dag daarop niet meer wakker zouden worden", zegt Emmy Davids, humanistisch raadvrouw in de regio Hengelo. "Het zou mij niet verbazen dat de helft van de mensen in het verzorgingshuis die wens heeft. Zeker als ze geen verbinding meer voelen met naasten."

De Persgroep Publishing. Alle rechten voorbehouden.

Nederlanders halen medicijnen voor zachte dood in België

Mijnheer Jiskoot thuis met zijn in België verkregen medicijnvoorraad. Beeld uit documentaire

Mijnheer Jiskoot wil dood. De medicijnen heeft hij al in huis, dankzij de Belgiëroute. Het is nu vooral nog het juiste tijdstip kiezen. Jiskoot, 91 jaar oud, is een van de hoofdpersonen in de documentaire Medeleven van Gerald van Bronkhorst, gemaakt in opdracht van de Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig levenseinde (NVVE).

Jiskoot heeft nog maar één wens. Hij wil dood. In de film zegt hij het zo: "Ik heb een schitterend leven gehad, geestelijk en lichamelijk kan ik nog goed mee. Maar ik zit nu wel de hele dag in die flat. Er is geen toekomst meer. Er is niets."

Hij belde daarom de NVVE, die een medewerkster op hem afstuurde. Zij informeerde hem over de Belgiëroute. Want in België doen ze in de apotheek niet zo moeilijk met medicijnen, met een beetje smoes kun je daar gemakkelijk genoeg anti-malariapillen verzamelen. Omdat deze middelen ook helpen tegen acute reuma, was Jiskoots smoesje ("Ik ben op doorreis en ben mijn medicijnen vergeten") op voorhand geloofwaardig.

Jiskoot, gisteren op een persbijeenkomst bij de NVVE: "Ik heb vijf apotheken bezocht. Een had het niet op voorraad, een ander gaf de helft van de gevraagde hoeveelheid. De rest zou volgen als ik een doktersattest zou overleggen."

Wanneer hij de pillen inneemt, weet hij nog niet precies. "Eerst ga ik op een cruise, naar St. Petersburg. Die reis is al betaald, zonde om dus niet te gaan. Maar het einde van het jaar maak ik niet mee." Hoe hij die pillen inneemt, is hem netjes uitgelegd. Fijnmalen en dan in de vla. "Wel eerst een antibraakmiddel. En tot slot een slaapmiddel."

In de film onderstreept de NVVE-medewerkster het belang van dat laatste. Zonder slaapmiddel is het lastiger weg te glijden, bijvoorbeeld door spasmen en hartkloppingen.

Jiskoots verhaal staat volgens de NVVE model voor een omissie in de Nederlandse wet. Dagelijks wordt de vereniging gebeld door mensen met een doodswens. Dankzij de euthanasiewet, nu tien jaar oud, is de 'zachte dood' niet meer strafbaar. Maar wie actief deze uitgang van het leven zoekt, heeft nog altijd een dokter nodig.

Dat zint Jiskoot niet. "Ik wil er geen arts bij. Ik wil ook geen psycholoog spreken; Ik vind me oud en wijs genoeg om zelf over mijn leven te beslissen. Als de pil van Drion bestond, had ik hem misschien al ingenomen." Onbegrijpelijk vindt hij het dat de politiek hem die pil onthoudt.

Twee jaar geleden verloor hij zijn vrouw. Twee maanden later zijn dochter. "Dat zijn enorme klappen." Vrienden en bekenden heeft hij overleefd, zijn rijbewijs is hem afgenomen, ook een enorme klap. Eigenlijk is hij gewoon eenzaam. Als hij probeert dat te doorbreken, wordt hij hardhandig teruggeduwd op zijn plek. Zo gaf zich op voor dansles. "Maar ik had geen partner. En dan hoor je dus niks meer."

Euthanasie-filmfestival

Om te vieren dat de euthanasiewet tien jaar van kracht is, organiseert de NVVE van volgende week vrijdag tot en met zondag het eerste film-, documentaire en discussiefestival ter wereld over euthanasie. Het festival wordt gehouden in het Amsterdamse theater Tuschinski. Daar gaat de documentaire Medeleven in première.